

POSTANOWIENIE

Dnia 3 lutego 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Puskarski (przewodniczący)

SSN Piotr Mirek

SSN Włodzimierz Wróbel (sprawozdawca)

w sprawie mjr **M. A.**

podejrzanego o dokonanie czynu z art. 286 § 1 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 3 lutego 2022 r.,

skargi obrońcy podejrzanego na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy

bez nieuzasadnionej zwłoki w postępowaniu przygotowawczym PO VIII Ds. (...)

prowadzonym w Prokuraturze Okręgowej w W., Wydział ds. Wojskowych,

p o s t a n o w i ł:

1) oddalić skargę;

2) obciążyć skarżącego kosztami postępowania skargowego.

UZASADNIENIE

Do Sądu Najwyższego w dniu 3 listopada 2021 r. wpłynęła sporządzona w dniu 28 października 2021 r. skarga na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki, złożona przez obrońcę podejrzanego mjr M.A., wobec którego toczyło się postępowanie przygotowawcze (sygn. sprawy PO VIII Ds. (...)) wszczęte w dniu 9 października 2020 r. Skarżący wniósł o:

- 1) stwierdzenie przewlekłości wskazanego postępowania,
- 2) zlecenie organowi prowadzącemu postępowanie odpowiednich czynności w wyznaczonym terminie,
- 3) zasądzenie od Skarbu Państwa sumy pieniężnej 20.000 zł
- 4) zasądzenie kosztów postępowania.

Uzasadnieniem skargi była okoliczność, że w ciągu roku nie podjęto żadnej z wnioskowanych przez skarżącego czynności dowodowych, ani strona nie została poinformowana o tym, czy podejmowano inne czynności w sprawie. Zaznaczono, że nie wskazano terminu na końcowe zaznajomienie się z aktami postępowania, ani nie wpłynął do sądu akt oskarżenia. Skarżący podkreślił też, z jakimi niedogodnościami dla żołnierza zawodowego wiąże się posiadanie statusu podejrzanego w sprawie karnej.

W odpowiedzi na skargę, Prokurator wniósł o jej odrzucenie.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Zgodnie z przepisem art. 2 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 75 z późn. zm.) strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych. Dokonując tej oceny, uwzględnia się łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona, a także charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej zawichości, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania.

W treści skargi nie znajdują się jednak konkretne, merytoryczne argumenty pokazujące, dlaczego żądania skarżącego miałyby być zasadne. Nieco więcej światła na sprawę rzuca stanowisko Prokuratora, który precyzyjnie referuje czynności podejmowane w sprawie. Pamiętać należy, że obowiązkiem skarżącego jest wskazanie konkretnych czynności procesowych, których organ nie podjął lub dokonał wadliwie, powodując w ten sposób nieuzasadnioną zwłokę w postępowaniu, a powinnością sądu rozpoznającego skargę na przewlekłość postępowania jest odniesienie się do okoliczności wskazywanych w skardze jako uzasadniających żądanie strony. Konieczność dokonania oceny terminowości czynności podejmowanych zarówno na obecnym, jak i poprzednich etapach postępowania, występuje zatem tylko wówczas, gdy skarżący wskaże konkretne zarzuty odnoszące się do tych faz postępowania.

Zarzut stawiany mjr M.A. obejmuje oszustwo z art. 286 § 1 k.k. polegające na tym, że w okresie od 1 do 6 kwietnia 2020 r. w bazie C. w P. w Republice [...], pełniąc służbę na stanowisku Starszego Specjalisty we Wkładzie Narodowym do Dowództw i Sztabów (KFOR) [...] zmiany Polskiego Kontyngentu Wojskowego KFOR, działając w krótkich odstępach czasu, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, wprowadził w błąd Dowódcę zmiany co do faktycznie zrealizowanych przez siebie dwóch konwojów, w których nie uczestniczył, przez co spowodował zwiększenie swojej należności zagranicznej, doprowadzając tym samym Dowódcę Operacyjnego Rodzajów Sił Zbrojnych w W. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem o łącznej wartości 411 zł.

Z uwagi na miejsce popełnienia zarzucanego przestępstwa oraz wniosków dowodowych obrońcy podejrzanego (złożonych 22 października 2020 r. – k. 509-511) konieczne w sprawie było przeprowadzenie czynności w ramach międzynarodowej pomocy prawnej (m.in. oprócz pozyskania szeregu dokumentów, także eksperymentu procesowego dotyczącego weryfikacji skuteczności skanerów przepustek - k. 530 i n.). Z akt sprawy wynika, że dokumenty w tym trybie były kierowane do [...] m.in. jeszcze w październiku 2020 r. i w kolejnych miesiącach (k. 527 i n.). W lutym i marcu 2021 r. uzyskano szczegółową dokumentację misji (k. 669-801). W międzyczasie dokonywano przesłuchań świadków oraz podejrzanych.

Analiza akt sprawy wskazuje, że podejmowano w śledztwie bardzo wiele czynności związanych z dokonywaniem szeregu ustaleń faktycznych całego zdarzenia (także w stosunku do pozostałych podejrzanych). Dokonywano ich przesłuchań oraz podejmowano czynności względem żołnierzy: E. C., M. K., J. L. oraz J.K.

Konieczność korzystania z mechanizmów międzynarodowej pomocy prawnej w sprawie powoduje, że obieg dokumentacji jest specyficzny i siłą rzeczy wydłużony w porównaniu obrotem krajowym. Tytułem przykładu warto wskazać, że w listopadzie 2021 r. wpływały jeszcze informacje od kosowskiego operatora telefonii komórkowej dotyczące możliwości odtworzenia listy połączeń z telefonów wykorzystywanych przez podejrzanych żołnierzy na terenie [...] (k. 1063). Nota bene kwestia związana z ustaleniami numerów telefonów, z których korzystali żołnierze oraz ich logowania w stacjach BTS w K. była elementem wniosku dowodowego obrońcy podejrzanego.

Dnia 10 listopada 2021 r. nastąpiło końcowe zapoznanie się z materiałami śledztwa (obecny był substytut obrońcy adw. K.W.). Zawiadomienie o tym terminie zostało doręczone mjr A. za pomocą dowódcy jednostki 26 października 2021 r., zatem na 2 dni przez sporządzeniem skargi złożonej w sprawie niniejszej. Zatem zarzut wskazany w skardze, jakoby podejrzany nie otrzymywał żadnych informacji, co do dalszego toku śledztwa i horyzontu jego zakończenia może wynikać jedynie z braku należytej komunikacji podejrzanego z obrońcą, a nie obiektywnego ich braku. Dnia 16 listopada 2021 r. wydano postanowienie o zamknięciu śledztwa. Jednak uchylono je 24 listopada z uwagi, że w międzyczasie wpłynął wniosek dowodowy obrońcy podejrzanego o m.in. uzupełniające przesłuchanie jego mandanta, dokonanie szeregu ustaleń procesowych dotyczących funkcjonowania Bazy C. Następnie oddalono te wnioski dowodowe, uznając je za zmierzające do nieuzasadnionego przedłużania postępowania oraz niezawierające też dowodowych, które miałyby uzasadniać ich przeprowadzenie (k. 1122). Ostatecznie 30 listopada 2021 r. skierowano do sądu akt oskarżenia przeciwko mjr A.

Mając na uwadze treść art. 2 ust. 2 ustawy nie można uznać, iż w sprawie doszło do przewlekłości postępowania przygotowawczego. Trwało ono (w fazie in personam) 13 miesięcy i obejmowało 5 podejrzanych. Sprawa, jak wskazano wyżej

dotyczyła domniemyanych oszustw związanych z konwojami z bazy C. w P. w Republice [...]. Postępowanie dowodowe obejmowało (także na wniosek obrońcy podejrzanego) przeprowadzenie dowodów wymagających zwrócenia się o międzynarodową pomoc prawną, co dla każdego profesjonalnego obrońcy oznacza, że obieg dokumentacji będzie wydłużony, a także że konieczne będą tłumaczenia dokumentów. Niezależnie od tego, że *prima facie* zarzut oszustwa nie jawi się jako złożony, to realizacja jego domniemanego popełniania (misja wojskowa poza granicami Polski) wymaga ponadstandardowych czynności dowodowych niż analogiczne postępowania o czyn popełniony w kraju. Ponadto dostrzec można w sprawie pasywność samego obrońcy, który nie kontrolował wykonania jego wniosków dowodowych, nie zapoznawał się z aktami śledztwa, a także nie sygnalizował, że określone czynności w stosunku do jego mandanta są konieczne, albo winny być przyspieszone. Skargę wniósł w chwili, gdy co najmniej dla jego mandanta było wiadome, że śledztwo zostanie zamknięte, gdyż ustalono termin końcowego zapoznania się z aktami. Dopiero po lekturze akt, skarżący zdecydował się na złożenie kolejnych wniosków dowodowych, co wszak mógł uczynić na dużo wcześniejszym etapie, gdyby na bieżąco monitorował rozwój śledztwa.

Wobec powyższego, a zwłaszcza w braku merytorycznych argumentów w skardze, nie można uznać, że w sprawie doszło do przewlekłości postępowania przygotowawczego.